

כסוי הדם פרק ששי חולין

פ.ח.

עין משפט נר מצוה

ל"א א מ"י פ"י מהלכות
שאר אבות הטומאה
הלכה ד':
ב מ"י פ"ג מהלכות
טומאת מת הלכה ג':
ג ד ג ה מ"י פ"ד
מהלכות שמיטה הלכה
י"א י"ב סגן עשין סד
טו"ע י"ד סגן כה סעף
כ':

ענין רש"י

ארישט"א. נצרות.

שיטה מקובצת

א) כמו אנפי אמת המים
גרותיה: ב) תימה דבפ"ק
דבכורות כפרת הפוכה.
ג"כ ע"י תוס' מנחות דף
יא ע"ב:

רבינו גרשום

ואלו ואלו אין מטמאין
דטבול יום פוסל ואינו
מטמא בין תרומה ובין
קדש ושאר כל הטמאין בין
קלין כו' כלומר בין שרץ
ובין מת משקין היוצאין
ממנו כמשקין הנוגע
בהן ואלו ואלו תחלה
כיצד שרץ שנגע במשקין
משקים תחלה שהוא אב
לטומאה ומשקים תחלה
במת אע"פ שהמת אבי
אבות הטומאה המשקים
זרעו: ושעל אגפים.
אגפי שחיטה. ובלבדיה
ובמגופה שכתשן כלומר
לבינה שעושים מן עפר
מגופה של כלי חרס: איכא
ביניהו צריך ולא צריך
לירשא יפה לכסות כיון
דמיפרכא מעצמה לסיפא
דא' כל שהיוצר צריך
לכתשו אין מכסין בו והאי
כל כמה דלא מיפרכא צריך
לכתשו קרינן ביה ואין
מכסין. ושחיקת חרשין
כלומר כלי חרש וחרסית
עפר לבן ומעורה באבנים
דקין ומורסן רע מסובין:

בטבול יום היו שני ומטמא את הקדשים לעשות רביעי והכא קמני
אלו ואלו אין מטמאין וכן משקה טבול יום על כרחך כחזרו לומר
דהתם אתא מדקמני כפיפא התם ואם נפל מרוקה או מדם טהרה
שלה על ככר של תרומה טהור וקאמר עלה בגמרא דכתנן משקה
טבול יום כו' ואלו ואלו אין מטמאין

ולא מני נמי למימר דמיירי הכא
במשקין דחולין שנעשו על טהרת
הקדש דתורת חולין גמורין יש להם
כחזרו לומר דאפילו נוגעת במים לא
פסלי והכא קמני אין מטמאין קדשים
אבל מיפסל פסלי אלא במשקין תרומה
איירי והא דקמני ואלו ואלו אין
מטמאין היינו אין מטמאין קדש אבל
תרומה מיפסל נמי לא פסלי דכתנן
התם נפל מרוקה או מדם טהרה על
ככר של תרומה טהור וא"ת והכא
דלוה כחלל חרז ואזי אצני אצני טהרה
דקדשים לעשות רביעי צדקש ואם
כן היכי צעי למימר צפ"ק דפסחים
(דף טז.) גזי הא דהוסיף רבי עקיבא
ואמר מימיהם של כהנים לא נמנעו
מלהדליק את השמן שנפסל בטבול
יום להדליק צנר שנטמא בטמא מת
ומוקי לה הש"ס צנר כלי מתכות
דלוה כחלל חרז ואזי אצני אצני טהרה
והיינו דמוסיף רבי עקיבא ופריך
ונוקמא ככלי חרס ומאי הוסיף דאילו
התם היינו הא דרבי מינה דאמר לא
נמנעו לשרוף הצנר טמא וטמא
והכא שמן שנפסל בטבול יום פסול
וטמא אלא קרי פסול לשמן שנפסל
בטבול יום הא אמר הכא דפוסל קדש
יש לומר דהתם מיירי מדאורייתא
והכא מדרבנן ועוד י"ל דהכי קאמר
התם שזה טמא למינו לקדש זה פוסל
בתרומה שהוא מינו ועוד נראה דהכא
ומתמינן דנהא כאלה שפול דאמרי
טבול יום תחלה לקדש ורבי עקיבא
דפסחים כרבנן דמעילה (דף טז.) דטבול
יום אפילו קדש לא מטמא אלא פוסל
דתנן חטאת העוף מועלין בה
משוקדשה נמלקה הוכשרה ליפסל
בטבול יום ודייק ליפסל אין לטמוי
לא מני רבנן היא כו' וזהו דאמר תניא
בפרק (כ"ט דף טז.) דרבי עקיבא
דרבנן הוסיף רבי עקיבא הסולת
והקטרת והלצונה והגחלים שאם נגע
טבול יום במקנתן פסל את כולן
משמע דדוקא פסל אצל מטמא לא:
רבנן סברי דמו ב"ד דמו. ואע"ג
דאמרין בפרק זה צורר
(סנהדרין דף סה.) דאימתי דרבי יהודה

ואלו ואלו אין מטמאין. ללא גזר זהו רבנן טומאה: ואלו ואלו
ההנה. שאפילו שני מטמא משקין להיות תחלה כדתנן (לעיל דף טז.)
כל הפוסל את התרומה דהיינו שני מטמא משקין ועושה אותן תחלה
חוק מן הטבול יום: **הנה**. ראשון לטמא שני והשני שלישי:
חוק משקה שהוא אב הטומאה.

כגון שלשה מעיינות הזב המנויין במס'
נדה בפרק דם הנדה (דף טז.) שהן אב
הטומאה לטמא אדם וכלים וזב
ורוקו ומימי רגליו ושכבת זרעו של כל
אדם דילפינן מרוק דכתיב (ויקרא טו')
וכי ירוק הזב מה רוק שהוא מתעגל
ומתאסף יחד ואחר כך יוצא אף כל
שהוא מתעגל ויוצא ומשקין אחרים
יוצאין ממנו שאינם אב הטומאה לפי
שאינם מתעגלים ויוצאין כרוק ואלו
הן לדעת עיניו דם מגפתו וחלב
האשה: (א) שרץ. כגון מימי רגליו של
שרץ הנמצאים בשלפוחית שלו: הכי
גרסינן **מאי לאו קלין שרץ וזב והמורין**
מת. מת חמור הוא שהוא אבי אבות
הטומאה: לא קלין שרץ והמורין זב
אבל משקה המת טהורים חוק מדמו
שהוא מטמא מן התורה דכתיב
(במדבר ו') על נפש מת: **מאי שנה זב**
דגזר רבנן. מיהא טומאה מתחלה
במשקין שאין אב הטומאה מעיינות
ומאי שנה מת ללא גזר: זב. לפי
שהוא חי לא דלילי אינשי מיניה ועוד
שאינו ניכר לכל: **אמר רבי יהודה**
כו. לקמיה מפרש טעמיה: **אגפיים**.
כותלי בית השחיטה. ולשון אגפיים כמו
אגפיים המים: גדותיה: **אבל כסה**
דם נפשו כו. ושלא ממולקות הן רבנן
סברי כוליה צעי כסוי ולרבי יהודה
אפילו דם הנפש לא צעי כסוי אלא
מקלמא דקמני דדם הניחו פטור
מלכסות ואפילו הוא דם הנפש ובלבד
שיהא שם דם אחר ולרבנן שמעון בן
גמליאל דם הנפש כוליה צעי כסוי:
רבנן סברי דמו כל דמו. משמע:
בתנאי חרסית. שחיקת חרסית:
מגופה. שעל פי חרסית: **גמ' איכא**
צינייהו דלריך ולא לריך. ללישנא
קמא דאמר אין לריך קרי חול
הדק ומומר האי נמי בכלל אין לריך
הוא ומומר חול הדק עליו ומומר
וללישנא בתרא דקרי חול הגס ואסור
כל שצריך לכותשו האי נמי בכלל
לריך לכותשו הוא וחול הגס שמו
ואסור: **דמיפריך איפרוכי** צד:
נעורס. ארישט"א שמנערין מן הפשתן:
נסורת

לפרש היינו דוקא במשנה אבל בצרייתא לא דבכל הספרים גרסינן בפרק חולין (עירובין פ"א): כל מקום שאמר רבי יהודה במשנתנו אימתי
וכו' ואומר ר"ת דהכא הלכה כרבי יהודה דמתניתין כותמיה אחיא דאע"ג דבצרייתא על כרחך צא לחלוק במתניתין אתא לפרש ומיהו לרמי
זר חמא (ורב סאלא) משמע צורר (סנהדרין דף טז.) דאף במשנה הוא אימתי לחלוק היכא דמוכח והכא מוכח כיון דבצרייתא צהדיא פליגי
רבנן ולרבי ירמיה צפ"ק דגיטין (דף ז' ושם ד"ה אומר) הוא לחלוק אע"ג דלא מוכח גבי ספינה דמשני הא רבי יהודה והא רבנן והיא
משנה במסכת חלה (פ"ג מ"ג) ו"ס דגרסי בצרייתא קמייחא וסבור מלמד שדם הניחו ושעל אגפיים חייב לכסות אמר רבי יהודה כו' מניא
אידך וסבור מלמד שכל דמו חייב לכסות מכאן אמרו כו' רש"ב אומר כו' ולפי גירסא זו יכול להיות דבצרייתא צהא לפרש והא דקאמר
ורבנן סברי אדרבנן דרש"ב קאי: **ורבי יהודה סבר דמו ואפ"ו מקצת דמו**. מימה דצפ"ק דבכורות (דף ג.) סברתם הפוכה ב דרבנן
סברי צבור אפילו מקנת צבור כתיב כל עד לאיכא כוליה ורבי יהודה סבר צבור כוליה צבור כתיב כל דאפילו כל דהו ואומר ר"ת דהכא
הו כמו התם דמשום דדם כוליה דם משמע קא"ר יהודה דמו מקנת דמו דו"ו דדמו אתא לאפוקי ממשמעותיה דדם כדאמרין התם
כתב כל דאפילו כל דהו וקשה לפירושו דהא לעיל קאמר רבי יהודה דמו לחלק ועוד לפי מה שפוסק ר"ת הכא כרבי יהודה קשה
הלכתא להלכתא דאמרין בצבורות (ס"ט): לית דחס להא דרבי יהודה דאמר שותפות עווד כוכבים חייב בצבורה (ס"ב) לכן נראה שאין
לדמות הדרשה אלא מה שהש"ס מדמה כי הריא דבמולה מקנת תמלים דמדמה בפרק ארומה נוזיית (בבבב"ב ט"ז) לפלוגתא דמקנת כסף
ככל כסף דהו ענין אחד דכשנתמעטו בתוליה ונשאר מקנתן כאלו נשאר כולן וכן כסף אשה כמתובתה כשנשאר מקנתה יש לה
מזונות כאלו נשאר כולה אבל שה (ס"ט) מקנת שה דפליגי רבי אליעזר ורבנן ופולגתא דרבי יהודה בן צתירא ורבנן בכל נפשי וחסמ
ולא חזי חמשי וחסמשה בקר ולא חמשה חלאי בקר ו' אין לדמותם יחד ועוד יש לתרץ דלא תקשה דרבי יהודה אדרבי יהודה דבכורות דהתם
דוקא משמע ליה צבור כוליה צבור דקרא סתמא משמע צתם צהמות דכולה דישאל צהמת ישראל אי משום דכתיב כל צבור
בישראל משמע כוליה דישאל כדאמר בפרק מנחת חליצה (בבב"ב דף ק"ג) בישראל עד שיהא אצוי ואמו מישראל:

חרסית. פי' צוקנורס במרובה (צ"ק דף ט"ט). לבנה כמושה וא"ל לומר כן דהכא חשיב תרומה וכלאן פי' צוקנורס חרסית שחיקת חרסין
וגם זה קשה דבצרייתא בגמרא חשיב תרומה: **ב"ד** דבר המגדף צמחים בו. לאו לפלוגי אתא אלא לעשות כלל לדבר ואם
תאמר והא חרסית אין מגדל צמחים דמתמעט במרובה (ס"ט) דאמר חשיב תרומה כי חרסית דליכא הגהה מינה ואומר ר"ת דלעולם מגדל וליכא
הגהה מינה דקאמר היינו נפילה ואין ראייה מן המדרש דקאמר חס חרסית היא פירושה ריחן דהא קאמר נמי אלא לומר
היא פירושה שמנים ולומר לאו זר זרעים היא דקאמרין באלו עוברין (פסחים דף ט"ז): אלא כעין חרסית וכעין לומר קאמר:

(א) ג'ל אחר ד"ה הכי
גרסינן (ב) וטומאת תחלה
רש"י (ג) ג'ל כמו
משעות (ד) נמי ב"ב ג'ל:
(ה) נכסות כטו' ובמעילה
ה. וצנה ע"ל: (ו) ג'ל
אור ל"ד דף י"ט. (ז) (לעיל
ע"ל: (ח) (סנהדרין פ"ח).
(ט) [בכורות מה:] (י) [ב"ק
ע"ל: (יא) [נע"ע תוס'
מנחות יא: ד"ה ר"י סבר
כל אפילו חד קורט ומוס'
בכורות ג. ד"ה ר' יהודה;
(ל) [סדר שלה פ' טו].

גליון הש"ס

רש"י ד"ה איכא בינייהו
ובר' חול הדק. עיין שו"ת
מ"ז סימן ס"א:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ורבי יהודה
וכי לכן נראה. י"ב עיין
בפרק שור שנגח דף ט'
ופ' חוקת הצמים דף
י"ו והמקנן דף פ"ו:
(ב) בא"ד אבל שה ואפ"ו
מקנת שה דפליגי ביה
רבי אליעזר: